

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการคือ 1) เพื่อศึกษาความสำเร็จในการดำเนินงานของศูนย์สุขภาพชุมชน 2) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของศูนย์สุขภาพชุมชน โดยทำการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและข้อมูลจากการสัมภาษณ์ (Interview) โดยใช้แนวการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key-informat) จำนวน 34 คน

ผลการศึกษา พบว่าความสำเร็จการดำเนินงานของศูนย์สุขภาพชุมชน ที่ประสบความสำเร็จคือสามารถดำเนินงานได้ตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์สุขภาพชุมชน 3 ด้าน คือ ด้านการให้บริการ ด้านบริหารจัดการ และด้านวิชาการ ซึ่งการผ่านมาตรฐานดังกล่าว จะต้องได้รับการรับรองมาตรฐานจากคณะกรรมการเครือข่ายบริการปฐมภูมิ คณะกรรมการสาธารณสุขระดับจังหวัด คณะกรรมการสาธารณสุขระดับเขต และคณะกรรมการสาธารณสุขระดับกระทรวง ศูนย์สุขภาพชุมชนตำบลไพลเป็นศูนย์สุขภาพชุมชนที่ประสบความสำเร็จค่อนข้างสูง ได้ผ่านการรับรองมาตรฐานศูนย์สุขภาพชุมชน โดยคณะกรรมการสาธารณสุขระดับเขต เมื่อวันที่ 6 กันยายน 2547 จากผลการศึกษาพบว่าองค์ประกอบที่มีผลส่งเสริมสนับสนุนให้การดำเนินงานดังกล่าวสำเร็จ คือ การวางแผนในการดำเนินงานทั้งแผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการ แผนการบริหารจัดการองค์กรที่มีความชัดเจน การได้รับการสนับสนุนงบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์ และเวชภัณฑ์จากโรงพยาบาลอำเภอ การประสานงานที่ดี กับบุคคลทุกกลุ่มที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในศูนย์สุขภาพชุมชน การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อชุมชน การสร้างความสัมพันธ์กับบุคลากรผู้ร่วมงานโดยเน้นการประสานงาน การติดต่อสื่อสาร การทำงานเป็นทีม การสร้างความร่วมมือในการทำงาน การจัดระบบการทำงานแบบเครือข่าย และพัฒนา ศักยภาพของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

ขณะที่ศูนย์สุขภาพชุมชนบ้านรันแดง ยังประสบความสำเร็จค่อนข้างน้อย คือ มีการประเมินตนเองตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์สุขภาพชุมชน 3 ด้าน ผ่านเพียงด้านเดียว คือ ด้านบริหารจัดการ ในส่วนด้านบริการและด้านวิชาการยังไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน โดยการประเมินดังกล่าวยังไม่ได้รับการประเมินเพื่อรับรองมาตรฐานจากคณะกรรมการทั้งในระดับเครือข่ายปฐมภูมิ ระดับจังหวัด และระดับเขต แต่อย่างไรก็ตาม จากผลการศึกษาพบว่ามีองค์ประกอบที่มีผลให้การดำเนินงานดังกล่าวยังประสบความสำเร็จค่อนข้างน้อย คือ ไม่มีการนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานมาใช้ในการวางแผนการดำเนินงาน ยังไม่มีการจัดทำแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการที่ชัดเจน เพื่อนำมาใช้แก้ไขปัญหาสาธารณสุขในพื้นที่ที่ได้รับการสนับสนุนวัสดุ ครุภัณฑ์ ยังไม่เพียงพอที่จะใช้ในการแก้ไขปัญหาในชุมชน ด้านความสัมพันธ์ของบุคลากรที่ร่วมงานกันมีค่อนข้างน้อย มีการเปลี่ยนบุคลากรและทีมสุขภาพที่มาร่วมปฏิบัติงานบ่อย การสร้างเครือข่ายในชุมชนและการสร้างความสัมพันธ์ในชุมชนค่อนข้างน้อยและไม่ต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ คือ ควรมีการเพิ่มบุคลากรในการปฏิบัติงานในศูนย์สุขภาพชุมชนไม่น้อยกว่า 4 คน ทีมสุขภาพที่มาปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในศูนย์สุขภาพชุมชนไม่ควรเปลี่ยนบ่อย ควรมีการติดตามนิเทศงานให้คำปรึกษาในการทำงานจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุรินทร์ โรงพยาบาลอำเภอปราสาท อย่างต่อเนื่อง และเป็นพี่เลี้ยงในการดำเนินกิจกรรมการบริหารจัดการตามมาตรฐานด้านบริการในศูนย์สุขภาพชุมชน

Objectives of the study were as follows; 1) to study the achievement in operation of community health care center 2) to study problems, obstacles and suggestion in the operation of community health care center. Data was collected from documents and in-depth interview 34 key - informants.

The study has found that achievement in operation of community health care center was that they could operate successfully according to 3 aspects of standard criteria. Those were ; services aspects, management aspects and academic aspects. To pass such standard criteria, the operation of community health care center must be approved by committee of the network for Primary services, Provincial committee of public health care, Regional committee of public health care and Ministerial committee of public health care. Community Health Care Center of Plai sub-district was highly archived. It had approval by the Regional Committee of Public Health Care on September 6, 2004. It had found that the factors effected to achievement were the clarify of strategic plan operation plain and organization management plan, supporting of budget, material, equipment and medicine from the hospital in district, good cooperation from the people and group concerned to the operation of community health care center, good relationship and communication with community and people, team work, net working and developing capacity of personnel regularly.

Mean while, study had found that community health care center of Rundeng Village was litter archived. From 3 aspects of standard criteria in evolution, it passed only one aspect; that was management aspect, but did not passed services and academic aspects. However, such evaluation was not evaluation for standard approval from the network committee at primary, provincial and regional level yet. Result of the study showed that factors effected to the little of achievement in operation was that outcome in analysis of basic data was not used in operation planing. Strategic and operation plan did not clearly focus on problems solving in the area. Material and equipment were not provided sufficiently of solving the problems in community relationship between the personnel was in lower level. Personnel and health care team work were regularly reshuffle. Establishment of network and relationship in community were little and discontinue.

Suggestions of the study were as follows; community health care center should have at least 4 personnel. Health care team work who work the personnel in community health care center should not be often reshuffle. Office of Public Health Care, Surin province and Hospital of Prasat District should follow up and supervise the operation regularly and guidance operation management of community according to the standard of services provider.